

Guia de l'assignatura

Identificació

Nom de l'assignatura: La tradició clàssica de la literatura europea	
Àrea: Filologia grega, Filologia llatina	Titulació: Humanitats
Tipus: Optativa	
Crèdits (ECTS): 4,5	
Professor: Joan Pagès	

Descripció

1. Descripció, objectius i propòsits de la formació

Ens proposem que l'alumne assoleixi els objectius següents:

1. Comprendre el concepte de tradició literària.
2. Adquirir els coneixements i mitjans per entendre la gran influència dels autors clàssics grecs i llatins en la literatura occidental.
3. Reconèixer i identificar temàtica, tòpica i gèneres de la literatura clàssica en autors posteriors.
4. Saber identificar interaccions entre diferents autors/obres/períodes de la història de la literatura i analitzar-ne les circumstàncies (relacionar conceptes).
5. Comprensió profunda de textos literaris inscrits en la tradició europea i occidental de qualsevol època, període i país.
6. Adquisició del domini d'eines i tasques pròpies de l'activitat humanística relacionades amb la literatura: crítica, anàlisi, comentari, edició, etc.

2. Mòduls, blocs, temes o apartats:

Els continguts del temari es distribueixen en quatre blocs temàtics:

1. La transmissió de la cultura de lletres durant l'antiguitat tardana i l'edat mitjana: classicisme antic i literatura europea emergent.
 - 1.1. Escoles, biblioteques i monestirs
 - 1.2. Els cànons d'autors clàssics
 - 1.3. Boeci i el Neoplatonisme medieval.
 - 1.4. La lírica medieval
 - 1.5. La tradició clàssica en la novel·la medieval.
 - 1.6. Dante i els inicis de l'Humanisme.
 - 1.7. Els clàssics en Petrarca, Boccaccio i altres humanistes italians.
 - 1.8. Classicisme i Humanisme a la corona d'Aragó i a Castella.
2. La literatura europea moderna i l'herència dels clàssics.
 - 2.1. L'Humanisme internacional
 - 2.2. Els gèneres literaris clàssics: revisió renaixentista.
 - 2.3. La tradició de les Poètiques
 - 2.4. El teatre barroc i els seus antecedents grecollatins.
 - 2.5. La lírica barroca.
 - 2.6. La querella dels antics i els moderns
 - 2.7. La Il·lustració.

3. Els clàssics en la literatura contemporània.
 - 3.1. Neoclassicisme i romanticisme a Alemanya
 - 3.2. Lectura de poesia romàntica a la llum dels poetes antics.
 - 3.3. Parnasianisme, simbolisme i poesia contemporània
 - 3.4. Els clàssics en la narrativa contemporània.
 - 3.5. La revisió de la tragèdia clàssica durant el s. XX
4. Recapitulació, reflexió i síntesi.
 - 4.1. Els models clàssics grecollatins al llarg de la història: exemples més rellevants.
 - 4.2. La capacitat “mutant” dels clàssics: mites, icones i paradigmes.
 - 4.3. Ús, abús, banalització i oblit dels clàssics: elements per a un debat.
 - 4.4. Actualitat (o no) dels clàssics.

3. Bibliografia comentada:

a) Obres de la literatura grega i llatina que convindria tenir llegides o, en el seu defecte, que caldria llegir per poder comprendre millor l'assignatura. Hi estan incloses algunes de les lectures obligatòries de l'assignatura *Llatí i cultura clàssica*:

HOMER, *Iliada* (com a mínim els cants I, VI, XVI, XXII) i *Odissea*

ÈSQUIL, *Prometeu encadenat*

SÒFOCLES, *Antígona*

EURÍPIDES, *Troianes*

PLAUTE, *Els dos Menecmes*, *El soldat fanfarró*, *La comèdia de l'olla* (com a mínim una de les tres)

CICERÓ, *Somni d'Escipió*

VIRGILI, *Eneida* (com a mínim els llibres II, IV, VI)

HORACI, *Odes* (llibre I), *Epode II*

OVIDI, *Metamorfosis*

SÈNECA, *Fedra*

b) Manuals i estudis en general:

HIGHET, G., *The classical tradition. Greek and Roman influences on Western Literature*, Oxford University Press 1949; traducció castellana de A. Alatorre: *La tradición clásica. Influencias griegas y romanas en la literatura occidental.*, I-II, Mèxic, FCE 1954 (reimpresió 1996).

Aquest és el manual “clàssic” de l'assignatura. Conté molta informació i exemples, però potser s'hi troben a faltar d'altres prou importants. És ja una mica antic, però encara no ha estat substituït per un de millor i més actualitzat. La literatura de la segona meitat del s. XX n'està, per tant, exclosa. Alguns dels seus punts de vista poden resultar discutibles avui dia, però els mèrits d'aquest manual superen de llarg els desencerts. Cal “perdonar” a l'autor alguns prejudicis (com ara la superioritat d'unes llengües i cultures respecte a d'altres), atribuïbles a l'època en què va viure.

CURTIUS, E. R., *Europäische Literatur und Lateinische Mittelalter*, Berna 1948; traducció castellana de A. Alatorre i F. Alatorre: *Literatura europea y Edad Media Latina*, I-II, Mèxic, FCE 1955 (reimpresió 1984).

Àmplia visió de la literatura europea medieval com a “pont” entre l'antiguitat i la modernitat. Estudi molt aprofundit sobre la gestació de la literatura europea. Conté molta informació sobre autors, obres i tòpics.

LIDA DE MARKIEL, M. R., *La tradición clásica en España*, Barcelona, Ariel 1975.

VALENTÍ i FIOL, E., *Els clàssics i la literatura catalana moderna*, Barcelona, Curial 1973

Aquests dos títols apleguen una visió de conjunt de la literatura de tradició clàssica en les nostres llengües.

c) Obres de consulta més general:

HOWATSON, M. C., *Oxford Companion to Classical literature*, Oxford University Press 1989²; traducció castellana: *Diccionario de la literatura clásica*, Madrid, Alianza Editorial 1991.

Diccionari molt útil de consulta ràpida.

HAMMOND, N., G. L.-SCULLARD, H., H., (eds.), *The Oxford Classical Dictionary*, Oxford 1970²

Diccionari sobre l'antiguitat clàssica en general. Molt rigorós i complet.

LESKY, A., *Geschichte der Griechischen Literatur*, Berna 1963; traducció castellana: *Historia de la literatura griega*, Madrid, Gredos 1982

Un dels manuals clàssics sobre la literatura grega, potser una mica antic però certament vàlid pel seu rigor.

BICKEL, E., *Lehrbuch der Geschichte der Römischen Literatur*, Heidelberg 1960; traducció castellana: *Historia de la literatura romana*, Madrid, Gredos 1982.

Un dels manuals clàssics sobre la literatura llatina.

de RIQUER, M.-VALVERDE, J. M., *Historia de la literatura universal I-VIII*; Barcelona, Planeta 1984.

Obra magna de consulta sobre la literatura europea en general. Interessant visió global i cronològica de la literatura europea des de l'antiguitat als nostres dies. Al final de cada capítol es recullen antologies de textos triats amb molt bon criteri.

GRIMAL, P., *Dictionnaire de la mythologie grecque et romaine*, París 1979⁶; traducció castellana: *Diccionario de la mitología griega y romana*, Barcelona, Paidós 1981 (3ª reimpressió 1986)

Diccionari clàssic però abreujat de la mitologia clàssica. A peu de pàgina trobareu, en relació a cada entrada, les fonts clàssiques que recullen cada mite. És molt útil per a una consulta ràpida.

REID, J. D., *The Oxford guide to classical Mythology in the arts 1300-1990s*. Oxford 1993 (2 vols.)

Diccionari utilíssim a l'hora de cercar exemples de pervivència no només de mites clàssics sinó també d'arquetips literaris en general.

ESCARTÍN, M.-MARTÍNEZ, E., *Comentario estilístico y estructural de géneros literarios*.

Manual escolar molt útil per als comentaris de text. Pel que fa a la nostra assignatura, és especialment interessant per la facilitat de consulta el segon volum, amb un compendi de tòpics literaris i dos lèxics, un de retòrica i un altre de mitologia.

4. Referències per estructurar el treball de l'alumne

- L'alumne haurà de realitzar un treball continuat al llarg del quadrimestre que consistirà fonamentalment en la lectura del material i elaboració dels exercicis que es proposin a les classe i que es pengin a la web. L'assistència a les classes el dotaran de les eines que el capacitaran per elaborar els diferents treballs i activitats proposats.

5. Competències a desenvolupar

Competència	Indicador específic de la competència
COMUNICACIÓ ESCRITA	-Organitzar i redactar textos escrits d'una manera clara, correcta i apropiada a cada circumstància.
ANÀLISI I SÍNTESI	-Conèixer i interpretar la cultura clàssica. -Conèixer i interpretar la literatura europea.
DOMINI D'EINES INFORMÀTIQUES	Dominar les principals aplicacions informàtiques (processador de textos, bases de dades, etc)
TREBALL EN EQUIP	Valorar en un projecte comú les aportacions i els punts de vista dels altres.
TRANSVERSALITAT	-Mostrar comprensió social i històrica, econòmica i ecològica dels fenòmens socials i culturals.
SENSIBILITAT ESTÈTICA	-Mostrar valors estètics, tant en l'àmbit personal com social (bellesa, ordre, gràcia, pulcritud, etc.)

APRENENTATGE AUTÒNOM	<ul style="list-style-type: none"> -Saber treballar amb esforç personal -Gestionar eficientment el temps disponible amb planificació realista. -Mostrar coneixement dels mecanismes d'accés a la documentació i a la informació per treball personal.
----------------------	--

Avaluació

Bloc	Pes	Descripció
1.	10%	-Mapa conceptual o sinopsi dels capítols de la bibliografia indicats -Exposició per escrit i/o oralment de la recerca per grups de tres amb seguiment tutoritzat
2.	20%	-Recerca per grups de dos amb seguiment tutoritzat - Redacció d'un article que reflecteixi els resultats de la recerca
3.	30%	-Selecció de textos per comentar amb tutoria prèvia i redacció d'una antologia comentada (comentari d'intertextualitat i tradició) dels textos triats -Seguiment tutoritzat de l'activitat
4.	40%	-Prova escrita (30%) -Portfoli amb els exercicis efectuats durant el quadrimestre i materials addicionals (10%).

Procediments d'avaluació

Procediment	Criteris d'avaluació	Pes
Seguiment tutoritzat del treball de recerca del bloc 1 i correcció de l'informe escrit	Es valorarà la implicació de cada membre del grup en la recerca i la qualitat del resultat final	10%
Seguiment tutoritzat del treball de recerca sobre pervivència de mites ovidians i correcció de l'article escrit (bloc 2).	Es valorarà la implicació de cada membre en la recerca, el grau d'encert en els textos triats i al grau d'aprofundiment en els comentaris.	20%
Seguiment tutoritzat del treball d'edició d'una antologia comentada i correcció de l'edició (bloc 3)	Es valorarà el grau d'encert en la selecció de textos, el grau de coneixement i reconeixement de la tradició clàssica a través dels comentaris sobre els textos triats.	30%
Coordinació dels debats del bloc 4 i seguiment de l'elaboració del portfoli de l'assignatura	Es valorarà la iniciativa personal a l'hora de triar el material a incloure en el portfoli	10%
Prova final	Es valorarà el grau de maduresa assolida en els diversos conceptes i procediments (temari, comentari, intertextualitat, tradició, etc)	30%